

عکس: ایرنا

در گفت‌وگو با مدیرکل امور میوه‌های سردسیری و خشک معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی مطرح شد

ارزآوری ۳ میلیارد دلاری محصولات باغی برای کشور

گفت‌وگو

هماهنگی‌خواه

خبرنگار

فارس، درآمد قابل توجه ارزی از این محل داشته باشد. بازی دو سر بردی برای ایران به عنوان صادرکننده و کشورهای همسایه به عنوان واردکننده محصولی با هزینه کمتر از کشور همسایه.

در بین محصولات کشاورزی کشورمان، صادرات محصولات باغبانی از اهمیت وافری برخوردار است به طوری که ایران توانایی تولید بسیاری از این باغی را دارا است و در بسیاری از این محصولات به لحاظ تولیدی در رتبه ۱ تا ۳ قرار دارد، بنابراین باید به سمت توسعه صادرات این محصولات برای ارزآوری بیشتر حرکت کرد.

«داریوش سالم‌پور» مدیرکل دفتر امور میوه‌های سردسیری و خشک معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی درباره وضعیت تولیدات میوه‌های سردسیری و خشک با خبرنگار «ایران اقتصادی» گفت‌وگو کرد.

● **آیا با توجه به تغییرات اقلیمی در ایران و جهان، باغبانی یک مزیت محسوب می‌شود و اشاره بفرمایید اکنون وضعیت تولید و سطح باغات میوه‌های سردسیری و خشک چگونه است؟**

با توجه به شرایط ویژه آب و هوایی ایران که در کمربند خشک و نیمه‌خشک جهان واقع شده و به دلیل وجود اقلیم‌های متنوع در داخل کشور، باغبانی یکی از مزیت‌های نسبی و بعضی مناطق مزیت مطلق کشور است، به طوری که تولید برخی محصولات همچون پسته، زرشک، سیب درختی، انگور، کشمش، گردو، بادام و فندق دارای ارزش افزوده و مزیت اقتصادی است.

طبق آمارهای موجود اکنون سالانه ۲۵ میلیون تن محصول باغی در سطح ۳ میلیون هکتار از باغات اعم از گرمسیری و نیمه‌گرمسیری، سردسیری و خشک تولید می‌شود که از این میزان سالانه تقریباً ۱۱ میلیون تن در سطح یک میلیون و ۸۰۰ هزار هکتار از باغات مناطق سردسیری و خشک تولید می‌شود که علاوه بر تأمین نیاز داخلی و تأمین امنیت غذایی کشور در این حوزه مازاد بر نیاز مصرف به کشورهای هدف صادر می‌شود که برای کشور ارزآوری به

همراه دارد.

● **میزان ارزآوری این بخش در ازای صادرات محصولات سردسیری چقدر است؟**

براساس آمارهای موجود، ارزآوری حوزه باغبانی در مجموع سالانه نزدیک به ۳ میلیارد دلار است که هر ساله یک میلیارد و ۶۰۰ تا یک میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار معادل بیش از ۶۰ درصد درآمدهای ارزی حوزه باغبانی مربوط به میوه‌های سردسیری و خشک است. در این حوزه برخی محصولات مانند پسته از لحاظ وزنی پایین اما از لحاظ ارزی ارزش بالایی دارند.

● **رتبه‌های برتر عمده‌ترین محصولات میوه‌های سردسیری و خشک را بفرمایید؟**

در حال حاضر در برخی میوه‌های سردسیری و سرد شامل پسته، سیب درختی، انگور، زرشک، گردو، گیلاس، کشمش، زردآلو، هلو، شلیل، بادام، به، آلو، آلبالو و فندق ایران رتبه‌های برتر دنیا را دارد به طوری که در محصول زرشک رتبه اول، پسته رتبه دوم، سیب درختی، گردو، گیلاس، کشمش، زردآلو، هلو و شلیل رتبه سوم، بادام، به، آلو رتبه پنجم، انگور و آلبالو رتبه هفتم و فندق رتبه هشتم جهان را داریم.

آمارها نشان می‌دهد، سالانه حدود ۹۲ هزار تن زرشک تر در سطح ۲۰ هزار هکتار، ۲۴۰ هزار تن پسته در سطح بیش از ۵۰۰ هزار هکتار، ۴ میلیون تن سیب درختی در سطح ۲۵۰ هزار هکتار، ۲۷۰ هزار تن گردو در سطح ۱۷۰ هزار هکتار، ۳ میلیون و ۴۰۰ هزار تن انگور در سطح ۳۰۰ هزار هکتار، ۳۴۰ هزار تن گیلاس در سطح ۴۰ هزار هکتار و ۱۴۰ هزار تن آلبالو در سطح ۲۵ هزار هکتار از باغات کشور تولید می‌شود.

● **با وجود استمرار خشکسالی‌ها و محدودیت منابع آبی به برنامه‌های دفتر میوه‌های سردسیری و خشک برای حفظ باغات و حجم تولید جهان را داریم؟**

برنامه هفتم توسعه که هنوز ابلاغ نشده است اما براساس برنامه ششم توسعه، دفتر میوه‌های سردسیری و خشک اقداماتی همچون برنامه

توسعه باغات مدرن و مکانیزه با ارقام نوین دارای ارزش افزوده بالا در سطح ۱۵ هزار هکتار، برنامه اصلاح و احیای باغات درجه دو در سطح ۷۸ هزار هکتار، برنامه حذف و جایگزینی باغات غیراقتصادی در سطح ۲۳ هزار هکتار، برنامه داربستی کردن تاکستان‌ها و طرح فراز انگور در سطح ۸ هزار هکتار، برنامه سرشاخه‌کاری درختان میوه‌های سردسیری و خشک در سطح ۱۵ هزار هکتار و برنامه توسعه باغات دیم در اراضی شیب‌دار برای استفاده از آب سبز و باران در سطح ۱۰ هزار هکتار را در دستور کار دارد.

گزارش‌ها حاکی از آن است که ۲۳ هزار هکتار از باغات کشور درجه سه، دارای سن بالا، ارقام بومی و قدیمی غیراقتصادی با ارزش افزوده و باردهی پایین هستند که تلاش داریم برای احیای آن به‌تدریج طی برنامه‌ای این باغات را حذف یا ارقام جدید جایگزین ارقام قدیمی و عملیات سرشاخه‌کاری و پیوندکاری انجام شود.

● **برای احیا و توسعه باغات فرسوده سردسیری و خشک، معاونت چه برنامه‌ای برای ارائه تسهیلات دارد؟**

این معاونت علاوه بر برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در این بخش، برای پیشبرد طرح‌ها و برنامه‌های خود، بر به کارگیری نهال‌های سالم و گواهی شده، تقویت باغات مادری، به کارگیری ارقام جدید و مقاوم به خشکی، تدوین و به روزرسانی استانداردها و دستورالعمل‌های فنی و اجرایی و ابلاغ به‌موقع تأکید دارد.

شناسنامه‌دار شدن باغات موجود و واحدهای باغبانی از اولویت‌های این معاونت است که پس از شناسنامه‌دار شدن و احصای آمار دقیق سطح زیرکشت و تولید محصولات باغبانی، محصول سالم به بازارهای داخلی و خارجی هدایت شود.

با توجه به تغییر اقلیم و تشدید گرمای بی‌سابقه، گرد و خاک و سرمای زودرس در اکثر مناطق کشور، یکسری شیوه‌های حفاظتی برای باغات از جمله استفاده از سایبان برای پوشش باغات در دستور کار است.

بنابراین برای اجرای اکثر برنامه‌ها،

هر ساله یک میلیارد و ۶۰۰ تا یک میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار معادل بیش از ۶۰ درصد درآمدهای ارزی حوزه باغبانی مربوط به میوه‌های سردسیری و خشک است.

در این حوزه برخی محصولات مانند پسته از

لحاظ وزنی پایین اما از

لحاظ ارزی ارزش بالایی

دارند

شود که امیدواریم با اجرای این طرح به‌خصوص در استان کرمان به عنوان یکی از پایلوت‌های مهم، روند تولید و صادرات محصول پسته به بازارهای جهانی به‌خصوص اتحادیه اروپا مانند گذشته ادامه پیدا کند.

● **با توجه به شرایط اقلیمی آیا برنامه‌ای برای افزایش سطح باغات سردسیری و خشک دارید؟**

در حال حاضر تولیدات باغبانی کشور میزان قابل قبولی دارد و کمبودی در هیچ یک از محصولات غیر از ۴ محصول گرمسیری همچون موز، نارگیل، آناناس و انبه نداریم تا جایی که بخشی از محصولات به کشورهای هدف صادر می‌شود، اما با وجود این، این معاونت بیشتر به دنبال افزایش بهره‌وری در واحد سطح، افزایش عملکرد، افزایش کیفیت، کاهش ضایعات و مصرف بهینه محصولات است.

طی برنامه ۵ ساله تلاش داریم با افزایش معنی‌دار تولید در واحد سطح، کاهش ضایعات را در این بخش داشته باشیم.

● **لطفاً به تعدادی از مشکلات عمده در این اداره‌کل اشاره فرمایید؟**

عمده مشکل این بخش در معاونت باغبانی ضعف آمار دقیق برای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری‌ها، خرده‌مالکی بودن باغات و کمبود باغات اقتصادی و تجاری، بروز پدیده‌های جوی، اضافه برداشت‌های آب از سفره‌های زیرزمینی و آب‌های سطحی، ضعف نیروی انسانی و کارگری، به کارگیری سموم و کودهای کشاورزی بدون نسخه، نبود بسته‌بندی، سورت و برندینگ، نبود پایانه‌های صادراتی و مراکز لجستیک مناسب است.

به نظر می‌رسد با رفع این مشکلات بتوانیم در حوزه باغبانی با کمک سازمان نظام صنفی کشاورزی، شناسنامه‌دار کردن باغات را تسریع کنیم.

البته ایجاد پایانه‌های صادراتی و مراکز لجستیک در قطب‌های عمده تولید باغبانی در دست پیگیری معاونت باغبانی است، به طوری که اکنون یک مرکز لجستیک و پایانه صادراتی خوب در شمال کشور (مازندران) با حمایت دولت و پیگیری بخش خصوصی احداث شده است.

همچنین یک مرکز لجستیک در جنوب کرمان ایجاد شده و مراکز دیگر در مناطق دیگر کشور مانند آذربایجان شرقی، خراسان رضوی و فارس در حال مطالعه، پیگیری و اقدام است.

● **وضعیت مکانیزاسیون بخش باغبانی چگونه است و آیا پیشرفتی در این بخش داشته‌ایم؟**

ضرب نفوذ مکانیزاسیون در باغات کم است، اما برنامه‌ریزی شده طی ۵ تا ۱۰ سال آینده به نقطه قابل قبولی برسیم. در حال حاضر مکانیزاسیون در باغات خرده‌مالکی، کوچک و سطوح برخی اراضی چندان قابلیت استفاده ندارد، اما در اکثر باغات تجاری و کشت و صنعت‌ها در مراحل مختلف کاشت و برداشت محصولات از شیکرها و لرزاننده‌های برداشت محصول استفاده می‌شود.

